

УДК 37.091.64:908(477):01

Наталія Кунанець,

д-р наук із соц. комунікацій, заст. директора НТБ Національного університету «Львівська політехніка»

Олександра Плитус,

канд. іст. наук, зав. бібліотеки

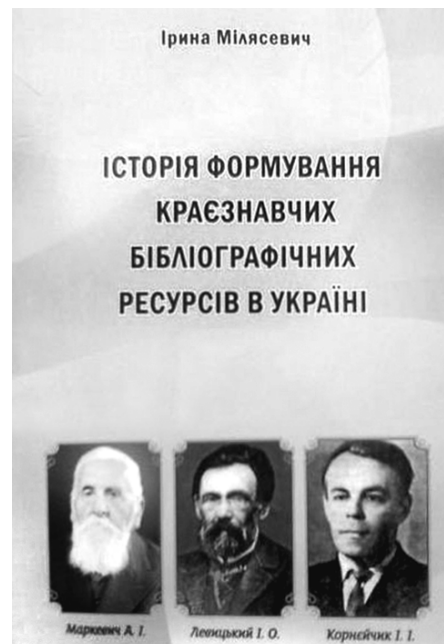
Надвірнянського коледжу Національного транспортного університету

Посібник з історії вітчизняних бібліографічних ресурсів

Рец. на кн.: **Мілясевич І.** Історія формування краєзнавчих бібліографічних ресурсів в Україні : навч. посіб. / Ірина Мілясевич ; Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне : ПП ДМ, 2013. – 176 с.

Новітня історія України свідчить про зростання інтересу до історії становлення, розвитку рідного краю, а також особистостей, котрі причетні до цих процесів. Саме тому на особливу увагу заслуговує краєзнавча робота бібліотек, яка завжди була і нині залишається важливим напрямом їхньої діяльності. А це, в свою чергу, висуває підвищені вимоги до підготовки кваліфікованих кадрів бібліотекарів-краєзнавців.

Окремі аспекти краєзнавчої бібліографії час від часу висвітлювалися в історичних розвідках. Однак, ґрунтовних праць з історії формування краєзнавчих інформаційних ресурсів, які б стали надійним помічником як студентам, так і працівникам краєзнавчих відділів бібліотек, до недавнього часу не з'являлося. У середині 60-х років ХХ ст. побачив світ навчальний посібник І. І. Корнейчика «Краеведческая библиография на Украине», який містить відомості про краєзнавчі бібліографічні посібники, видані у ХІХ – першій половині ХХ ст. Проте на даний час він став бібліографічною рідкістю і є недоступним для студентів. Крім того, у цьому посібнику відсутній матеріал про краєзнавчий довідково-бібліографічний апарат бібліотек та краєзнавчі бібліографічні покажчики останніх десятиріч. З новітніх видань слід відзначити підручник Н. М. Кушнарєнко «Бібліотечне краєзнавство», виданий у 2007 р., в якому окремий розділ присвячений еволюції бібліотечного краєзнавства в Україні. Однак великий обсяг цього підручника, широта його тематики (автор торкається всіх аспектів краєзнавчої діяльності бібліотек) не дали змоги всебічно висвітлити саме історію формування інформаційних ресурсів з краєзнавства.

У світлі вищесказаного важливою подією у справі бібліотечного краєзнавства та підвищення якості підготовки бібліотечних кадрів слід вважати вихід у світ навчального посібника І. В. Мілясевич «Історія формування краєзнавчих бібліографічних ресурсів в Україні». Цю книгу вирізняє глибина та аналітичність викладеного в ній матеріалу. Автор комплексно аналізує становлення та розвиток основних складових вітчизняних краєзнавчих бібліографічних ресурсів – системи краєзнавчих бібліографічних покажчиків та краєзнавчого довідково-бібліографічного апарату бібліотек різних видів. При характеристиці окремих бібліографічних джерел, створених у різні історичні періоди, враховуються суспільно-політичні умови, обсяг краєзнавчого документного потоку, чисельність користувачів краєзнавчою інформацією та ін.

І. В. Мілясевич запропонована періодизація історії розвитку вітчизняних краєзнавчих бібліографічних ресурсів з першої половини XIX ст. і до кінця 80-х років XX ст., відповідно до якої здійснюється виклад матеріалу. Така періодизація є абсолютно обґрунтованою, вона враховує еволюційні (а інколи і регресивні) зміни в організаційних формах та структурних елементах краєзнавчих бібліографічних ресурсів, що відбулися впродовж 200 років. Прослідковується їх залежність від історичних, суспільно-політичних умов, стану розвитку вітчизняної економіки та науки. Ці чинники, як слушно зазначає автор, справили вплив на зміст, структуру, методичку створення, функціональне призначення та кількісні характеристики краєзнавчих бібліографічних ресурсів. Соціокомунікаційний підхід до викладу матеріалу дає змогу чітко прослідкувати нерозривний зв'язок краєзнавчої бібліографічної діяльності з потребами суспільства, побачити, яку важливу роль вона відігравала у забезпеченні краєзнавчих досліджень та у національному вихованні населення краю.

Усередині визначених часових проміжків історія розвитку краєзнавчих бібліографічних ресурсів викладається за тематичними підрозділами, притаманними кожному етапу розвитку краєзнавчих бібліографічних ресурсів України. В останньому розділі навчального посібника фактографічні відомості супроводжуються статистичним аналізом процесів формування у 1975–1990 рр. інформаційного масиву вітчизняних краєзнавчих бібліографічних покажчиків, що сприяє наочному відображенню його розвитку у типологічному, тематичному, організаційному аспектах; допомагає студентам легше сприйняти навчальний матеріал – помітити ті зміни, які відбулись у період перебудови. Для одержання цих даних автор провела наукове дослідження вторинного документного потоку, зафіксованого у різних бібліографічних джерелах.

Автором окремими блоками згруповано інформацію про видатних вітчизняних бібліографів, вчених, які зробили вагомий внесок у розвиток краєзнавчих бібліографічних ресурсів у різні історичні періоди. Це дає змогу більше дізнатися про діячів, які своєю жертвовною працею на благо науки та суспільства створювали унікальні бібліографічні документи, що увійшли до скарбниці світової бібліографії. Такий матеріал має не лише пізнавальне, але і важливе виховне значення, оскільки сприяє формуванню у студентів поваги до своєї професії, гордості за неї, створює чіткі уявлення про характер майбутньої роботи, викликає бажання наслідувати

діяльність видатних особистостей, які працювали на бібліографічній ниві.

Рецензований навчальний посібник стане у нагоді сучасному бібліографу, котрий повинен не тільки добре орієнтуватися в сучасних краєзнавчих бібліографічних покажчиках, а й активно використовувати джерела попередніх епох, досконало знати їх пошукові можливості, вміти використовувати у практичній роботі з довідково-бібліографічного обслуговування користувачів.

Видання оснащено інформативним довідковим апаратом. І. В. Мілясевич подає перелік краєзнавчих бібліографічних посібників, що забезпечує іменний та предметний пошук. Так, алфавітний покажчик назв бібліографічних документів, проаналізованих автором, містить понад 200 позицій. Значна частина книги є результатом самостійно проведеного автором наукового дослідження, результати якого раніше не публікувалися. У списку рекомендованої для студентів літератури подаються бібліографічні описи найновіших джерел, які найповніше висвітлюють ті чи інші явища і найбільш доступні студентам, що є цілком виправданим, зважаючи на жанр рецензованої праці.

Логічно вибудована структура посібника: чітко визначено зміст і обсяг обов'язкових для вивчення теоретичних відомостей, термінів і понять, окреслено логічну послідовність їх опанування студентами, враховано можливість самоконтролю опрацьованого матеріалу шляхом подання відповідей на запитання, подані після кожної теми. Належний науковий рівень викладу теоретичного матеріалу вдало поєднується з його доступністю. Наявність великої кількості ілюстрацій (портрети, репродукції видань, фото бібліотек) робить посібник не тільки корисним, але й цікавим. Студенти матимуть можливість не лише дізнатися про той чи інший бібліографічний посібник, але й побачити його титульний аркуш, тих людей, котрі долучилися до його створення.

Рецензована праця присвячена важливій і малодослідженій темі. Її висвітлення є необхідною умовою розбудови повноцінної історії української бібліографії. Навчальний посібник І. В. Мілясевич містить цінну як навчальну, так і наукову інформацію про краєзнавчі бібліографічні ресурси України, сформовані до 1991 р. Видання ґрунтується на сучасних методологічних позиціях, аналізом охоплено надзвичайно велику джерельну базу і тому посібник, на нашу думку, стане в нагоді не лише студентам бібліотечних навчальних закладів, а й працівникам бібліотек України.